

per un Mataró habitabile

alternatives al creixement
especulatiu

CONCLUSIONS

JORNADES DE DEBAT SOCIAL

ENTORN EL MODEL DE CIUTAT

14, 15, 16 i 18 novembre 2006

ÍNDEX

Programa de les jornades	4
Introducció	5
Enric Castellà, Jordi Mas i Oriol Bota	
Habitatge social: realitat i alternatives	6
Gener Salicrú	
Patrimoni arquitectònic en perill	9
Jordi Canal i Carme Polvillo	
Espais públics i equipaments	13
Pere Boix	
Mobilitat sostenible al Maresme	16
Jordi Colomer i Òscar Pérez	
Els residus i la incineradora: negoci i realitat	18
Agàpit Borràs	
Model de ciutat	21

*DEBAT SOCIAL
ENTORN EL MODEL DE CIUTAT
Mataró, 14-15-16 i 18 novembre 2006*

per un
Mataró habitable
alternatives al creixement
especulatiu

Com és una ciutat habitable?

Hi ha solucions al problema de l'accés a l'habitatge?

Quins valors té el nostre patrimoni arquitectònic?

Tenim cobertes les necessitats d'espais públics i d'equipaments?

Com ens volem moure?

Què podem fer amb els nostres residus?

Cal posar límits al creixement?

Creixement demogràfic o creixement en qualitat de vida?

...parlem-ne.

PROGRAMA DE LES JORNADES

Dimarts 14 de novembre

19:45h Centre Cívic de Rocafonda
carrer Santiago Rusiñol / carrer Poeta Punsola [Rocafonda]

Habitatge social, realitat i alternatives

Les cooperatives d'habitatge en règim de lloguer: el model escandinau Anel d'accés a l'habitatge, una possible solució als nostres problemes.

xerrada-debat amb **Oriol Bota**, economista social i un portaveu del **CSO La Fibra** de Mataró.

Dimecres 15 de novembre

19:45h Casa de La Palmera
carrer Gravina [Centre-Eixample]

Patrimoni arquitectònic en perill

L'arquitectura tradicional de Mataró està sent destruïda per aixecar nous blocs de pisos de formigó. No es respecten ni els edificis catalogats com a Patrimoni... Quin llegat deixarem als nostres fills i filles?

Cal reconèixer i preservar els valors històric, arquitectònic, cultural, social, turístic, identitari... del nostre patrimoni arquitectònic.

conferència i debat a càrrec de **Gener Salicrú**, historiador de l'art.

Dijous 16 de novembre

19:45h Equipament Cívic del carrer València
carrer València [Cerdanyola]

Espais públics i equipaments

Els habitants actuals encara no tenim resoltos els espais públics i equipaments necessaris actualment, però s'està consumant desenfrenadament el creixement de població de la ciutat. Els nous habitants també voldran serveis... els podrem garantir?

xerrada-debat amb **Jordi Canal** i **Carme Polvillo**, de la CUP Mataró.

Dissabte 18 de novembre

10:00h Pati del Cafè Nou
Muralla de la Presó [Centre]

Mobilitat sostenible al Maresme

Si continuem construint infraestructures que prioritzen els vehicles particulars, el col·lapse està garantit. Cal una aposta ferma i decidida pel transport públic col·lectiu.

amb **Pere Boix**, de la Coordinadora de Defensa de la Serra de Marina.

10:30h Pati del Cafè nou

Els residus i la incineradora de Mataró: negoci i realitat

Darrerament s'ha qüestionat la independència dels "estudis" sobre la incineradora que més aviat semblen dirigits a "demostrar" que la planta no és la responsable de l'increment del nivell de dioxines en la població. Proposem el tancament de la incineradora i el residu mínim com a alternativa.

xerrada-debat amb **Jordi Colomer**, tècnic de medi ambient i **Oscar Pérez**, del Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA)

11:30h Pati del Cafè nou

El model de ciutat a debat

El creixement urbanístic té un límit? Quin? És possible el creixement indefinit en un espai limitat?

Des del Pla General del 1996 no hi ha un debat global i realment participatiu sobre el model de ciutat. Mentrestant, el govern municipal no para de requalificar terrenys a base de fets consumats.

debat amb membres del **moviment veïnal** de Mataró, **Agàpit Borràs**, arquitecte i urbanista, i **Pep Riera**, pages

INTRODUCCIÓ

La **Candidatura d'Unitat Popular de Mataró** (CUP) va néixer el 2003 amb el propòsit de sumar els esforços i les experiències de lluita de les persones i dels col·lectius alternatius, ecologistes, catalanistes i d'esquerres de la nostra ciutat.

Fa quatre anys vàrem concórrer a les eleccions municipals amb un programa d'urgència. Vàrem rebre el suport de 1.170 mataronins i mataronines.

Hem mantingut el compromís amb la ciutat, fent una oposició tenaç al model social, econòmic, urbanístic i cultural impulsat pel govern municipal del PSC-ICV-ERC.

En aquest sentit, vàrem decidir fer un esforç de síntesi i un apropament a la realitat diversa dels nostres barris i a les veus crítiques que, com la CUP, també són silenciades.

Després de tres mesos de treball, els dies 14, 15, 16 i 18 de novembre de 2006 vàrem organitzar les jornades "**Per un Mataró habitable, alternatives al creixement especulatiu**". En destaquem tres aspectes: l'èxit de l'assistència, la participació i el nivell de continguts i dels debats.

Hem fet un resum de les sessions de treball, amb conclusions i annexos de documentació. Esperem que us sigui útil i us doni més motius per implicar-vos en la defensa d'una ciutat més humana i habitable.

Malgrat les incerteses que planteja l'actual model de ciutat, la CUP som un col·lectiu de gent que ens comprometem a seguir endavant i a esdevenir l'alternativa al creixement especulatiu. Podem comptar amb tu?

HABITATGE SOCIAL: REALITAT I ALTERNATIVES

Resum de la sessió de dimarts 14 de novembre, realitzada al Centre Cívic de Rocafonda, amb el debat "*Habitatge social, realitat i alternatives*" amb la participació de membres del moviment okupa de Mataró i de l'economista **Oriol Bota**.

Mesa de la jornada

El portaveu de la CUP, **Joan Jubany** ha explicat que el motiu de les jornades és analitzar què està passant i oferir alternatives viables al creixement desordenat esperonat per l'afany de lucre de l'Ajuntament, que d'aquesta manera (especulant) pot cobrir el seu dèficit de finançament.

Fes-t'ho tu mateix/a

Enric Castellà i **Jordi Mas** van intervenir per explicar l'experiència del moviment *okupa* a Mataró. Aquesta alternativa parteix de la idea que l'habitatge i els espais dedicats a finalitats socials no poden ser una mercaderia. Van defensar que l'*okupació* és una bona alternativa per donar valor d'ús als espais abandonats o buits. Van explicar que l'alternativa de la "*masoveria urbana*" (acord per l'ús d'un espai buit amb el propietari) no va funcionar a Mataró, la qual cosa els va conduir a l'okupació i al desenvolupament d'experiències d'habitatge i centre social com La Drogueria, L'Estella i, que actualment, es concentren en el **CSOA La Fibra**. Van exposar la sensació d'ofec i de repressió a la qual els sotmet l'Ajuntament de Mataró, que no només criminalitza l'*okupació* sinó que també està penalitzant qualsevol activitat alternativa que es faci al carrer.

Enric Castellà,
del moviment okupa

L'alternativa del lloguer cooperatiu

Oriol Bota, economista social, va exposar una proposta d'accés cooperatiu al dret a l'habitatge. Es tracta de constiuir cooperatives d'habitatge on cada persona associada té dret de lloguer indefinit. Aquesta proposta, que és inèdita a Catalunya però funciona bé a països com Dinamarca, trenca la lògica de la plusvàlua associada a la propietat. Aquesta iniciativa requereix que l'Administració (per ex.: els Ajuntaments) faciliti sòl, la qual cosa redueix sensiblement el cost final de la promoció. Després cal que cada soci pagui una entrada (recuperable en cas de desvincular-se) que podria oscil·lar entre els 15 i els 50 mil euros. Posteriorment, cada soci pagaria un lloguer tou que revertiria en la cooperativa; és a dir, l'excedent es dedicaria a millorar la qualitat i les necessitats socials vitals: espais lúdics, plaques solars, biblioteques, etc.

Oriol Bota, economista social especialitzat en cooperatives

Segons **Bota**, el lloguer cooperatiu no exclou a les persones en funció de la seva renda i promou la cohesió social en el territori, evitant la formació de guetos. En aquest sentit va criticar les actuals polítiques habitatge social que impulsen els Ajuntaments, que no tenen mecanismes d'intervenció públics (cosa que sí passa a França, on l'Administració sempre té dret de compra en qualsevol transacció) i de control ni dels habitatges de lloguer públic ni dels de protecció oficial, molts dels quals es revenen amb diners negres de sota mà i reproduïxen els mecanismes especulatius.

Hi som a temps?

En el debat es va evidenciar que el mal finançament dels municipals aboca a l'**Ajuntament de Mataró** (igual que la resta de consistoris catalans) a promoure un creixement especulatiu, que densifica la trama urbana i amenaça les zones agrícola i forestal. Es va posar com a exemples insostenibles les noves urbanitzacions de **Vallveric** o **Can Quirze** que són inaccessibles a la butxaca de gran part de la ciutadania.

La proposta de lloguer cooperatiu va agradar, però requereix una predisposició del govern municipal, que sembla difícil que es produeixi a Mataró. Tot i això, **Oriol Bota** va emfasitzar que és un model transformador que genera un alt grau de satisfacció i es va manifestar convençut que si a la nostra ciutat es desenvolupés s'escamparia com una taca d'oli, forçant els polítics a canviar de xip.

Debat al Centre Cívic de Rocafonda

Conclusions:

- > Cal reclamar un finançament just per a les Administracions públiques catalanes. Acabar amb l'espoli fiscal per poder desenvolupar polítiques socials (d'habitatge, per exemple) que no depenguin ni de la caritat de Madrid ni de les operacions especulatives (destrucció del territori).
- > L'alternativa de l'okupació és basa en el qüestionament en el dret d'ús dels espais abandonats, per cobrir necessitats d'equipaments (centres socials) o d'habitatge.
- > Les cooperatives de lloguer són una alternativa plausible i transformadora, que requereix el suport / la complicitat de l'Ajuntament; és una experiència que trenca amb la lògica de la propietat i que prioritza el dret a accedir a un habitatge.

PATRIMONI ARQUITECTÒNIC EN PERILL

Resum de la sessió de dimecres 15 de novembre, realitzada a la Casa de la Palmera, dedicada al "Patrimoni arquitectònic en perill" i que va comptar amb les aportacions de **Gener Salicrú** (historiador de l'art).

Si bé hi ha un catàleg arquitectònic, que empara els monuments (per ex. : basílica de **Sta. Maria**), bona part dels edificis històrics –com ara les cases de cós- estan desemparades.

L'historiador de l'art **Gener Salicrú** sustenta que la preservació de l'arquitectura tradicional incideix decisivament en la qualitat del paisatge urbà d'una població. L'arquitectura tradicional aporta tota una sèrie de valors: històric, documental, artístic, antropològic, turístic, sentimental, etc. i a més, té una forta càrrega estètica. El valor estètic de l'arquitectura de Mataró (de les seves cases nobles i dels seus ravals) es troba documentat i referenciat des de fa 300 anys en llibres de viatgers o en dietaris com el del **Baró de Maldà**. Al segle XVIII, hom descriu la nostra ciutat com una uniformitat agradable als visitants i, de fet, les autoritats municipals de l'època vetllaven per preservar l'estètica.

Gener Salicrú,
historiador de l'art

L'estètica no només és "façana". És una inversió de futur: si invertim en la conservació de l'arquitectura tradicional mediterrània estarem dotant la ciutat d'una infraestructura i una valorització de futur (per ex.: molt preuada pel turisme). En canvi, l'actual inèrcia de demolicions només genera guanys efímers.

El catàleg de Patrimoni
empara edificis com la
basílica de Santa Maria...

El paisatge, el patrimoni arquitectònic que el compon, evoca sensacions, suggereix idees i enriqueix l'entorn. A la majoria de països desenvolupats, es relaciona un entorn antic ben conservat amb qualitat de vida i es té més consciència de l'atractiu que evoca als residents i visitants. A molts països d'arreu del món l'arquitectura tradicional s'associa directament amb la identitat cultural d'un poble, i se'n té cura com a Patrimoni que és, tal i com ho considera, per exemple, el **Consell d'Europa**.

... però les cases de cós
no estan protegides

Els projectes de demolició compleixen la normativa, aparentment, però **Salicrú** demostra que molts constructors no tenen ni idea (no cap tipus de sensibilitat) d'allò que estan destruint i, sovint, en les llicències d'enderroc ignoren les dades que figuren al Catàleg de Patrimoni i, fins i tot, hi ha casos de donar datacions absolutament errònies d'edificis històrics.

Edificis i patrimoni en perill

La tendència actual és deixar que els edificis catalogats caiguin a terra per poder edificar sense traves. Però hi ha molts edificis que ni tan sols estan catalogats i que poden ser

enderrocats en poc temps, com els últims exemplars no protegits de cases de cós del segle XVIII que encara queden seguits en els carrers Torrent i Concepció, o cases de cós del segle XIX dels carrers Montserrat i Prat. Altres edificis singulars, com per exemple el que hi ha fent cantonada amb baixada de les Escaleres i Camí Ral, tenen els dies comptats.

Salicrú destaca que l'arquitectura original està quedant aïllada en nom d'una presumpta arquitectura "neutra". La poca sensibilitat general vers el Patrimoni té com a resultat unes recreacions caricaturesques de l'arquitectura històrica, com per exemple la que trobem a la façana de la sucursal de la **Caixa Laietana** a la Riera, a tocar de l'**Ajuntament**, o bé en les nombroses llindes

Cases del segle XVIII al carrer Concepció en estat de degradació

Finestra a l'illa de Can Cruzate

L'arquitectura original queda aïllada entre blocs de formigó

Centenars d'edificis d'arquitectura tradicional han estat enderrocats en poc temps

dels segles XVII i XVIII insertades com a trofeus de caça en les noves construccions.

Hi ha elements patrimonials que cal preservar amb especial cura: rajoles, capelles, esgrafiats de les façanes, llindes, ràfecs de les teulades, baranes.

Exemples a seguir

Hi ha moltes ciutats europees que valoren l'arquitectura tradicional, per exemple: **Amsterdam** o **La Haia**, que vetllen per una perfecta conservació dels cascs antics. D'altres, més properes, com **Girona** han arribat a normativitzar una carta de color, per valoritzar el paisatge urbà.

El concepte clau és que cada arquitectura té el seu propi espai. Al **Centre** de Mataró cal vetllar per l'arquitectura tradicional i fer-ho a partir del catàleg de patrimoni i de la conscienciació del propietaris.

Incertesa i malestar

Les intervencions del públic van reclamar una intervenció de l'Ajuntament, al qual tothom coincidí en corresponsabilitzar de l'auge especulatiu, per tal que es doni valor als béns culturals existents. Les mesures de protecció dictades recentment es demostren com a insuficients i limitades a uns pocs carrers.

Es posa de manifest el doble llenguatge de l'Alcalde **Joan Antoni Barón**, que fa poc ha defensat la descatalogació i l'operació especulativa de la fàbrica de paper (prevista pel pla del sector Ronda Barceló – Fàbrica **Fàbregas i Caralt**) que ha d'acollir **El Corte Inglés** dient que "el patrimoni que va servir perquè els nostres avis es guanyessin la vida no ha d'impedir que nosaltres ens la guanyem".

Debat sobre patrimoni a la Casa de La Palmenra

Les llindes de pedra granítica van a parar a contenidors de runa, i les excavadores transformen les baranes de ferro forjat en ferralla recargolada

També es critica la campanya turística de "**Mataró, ciutat mediterrània**" que s'ha centrat en una oferta lúdica i de sol i platja, amagant la riquesa arquitectònica i patrimonial de la ciutat.

Algunes persones van destacar que caldria reclamar un millor finançament pels ajuntaments i que caldria pensar en sumar esforços de la ciutadania per elaborar un contractatèleg de patrimoni i mobilitzar-se per defensar-lo davant la passivitat i la ineptitud de l'actual classe política governant.

Conclusions:

- > La destrucció del paisatge urbà tradicional destrueix l'estètica i la història de la ciutat, despersonalitzant-la i anul·lant qualsevol atractiu per al visitant foraster.
- > Les demolicions i les noves construccions representen un guany econòmic efímer. La preservació de l'arquitectura tradicional –tal i com es fa a moltes ciutats europees- valoritza l'espai i és una inversió de futur per a la riquesa cultural de la ciutat.
- > Cada arquitectura té el seu espai. L'arquitectura contemporània inserida amb mesura en un indret antic, si es fa amb gust, pot suposar un enriquiment. Però l'agressiva intromissió d'aquesta en carrers antics l'únic que està fent és destruir la seva vertadera i autèntica essència de nucli històric.
- > Cal vetllar per la preservació dels edificis catalogats i conscienciar la ciutadania. En el debat es proposa l'elaboració d'un contractatèleg o guia que fixi i situï en l'espai els edificis singulars.

*Una simple mà de pintura
ens fa descobrir la riquesa
arquitectònica que s'està destruint.*

*Com seria amb una restauració o
rehabilitació de debò?*

ESPAIS PÚBLICS I EQUIPAMENTS

Resum de la sessió de dijous 16 de novembre, celebrada al nou equipament cívic del carrer València del barri de Cerdanyola, per analitzar la situació dels equipaments municipals, amb les aportacions de **Jordi Canal** i **Carme Polvillo**.

Jordi Canal, membre de la **CUP**, va fer un anàlisi històric i de l'estat actual de la ciutat i dels seus barris. Precisament, aquests barris varen créixer durant el franquisme sense cap tipus d'equipaments i sense serveis, sense tenir la consideració de zona urbana i fou mèrit del moviment veïnal –mitjançant mancomunitats- d'anar cobrint alguns aspectes urgents. Els ajuntaments democràtics van intentar donar-hi resposta territorialitzant l'administració municipal amb la creació dels consellers de zona i els centres cívics.

Jordi Canal,
membre de la CUP

Aquella realitat ha quedat obsoleta a causa del fort creixement demogràfic experimentat en la darrera dècada, amb la qual cosa ens trobem davant d'un mapa que no es correspon amb les necessitats sanitàries, escolars, de barris i urbanitzacions existents (polític), que no contempla ni la realitat agrícola ni la forestal. En definitiva, ara per ara, l'**Ajuntament de Mataró**, per manca de previsió, no té definida una estructura administrativa adequada a les necessitats presents i de futur immediat.

Externalitzacions i privatització de serveis

L'**Ajuntament de Mataró** té, aproximadament, unes 1200 persones en nòmina, emperò cal sumar-hi unes centenars, que cada vegada en són més, que estan contractats laboralment per empreses de serveis externalitzats: lampistes, aula de teatre, jardineria, brigada, educadors de benestar social (atenció a la gent gran), neteja de dependències municipals. Posa com a exemple la concessió dels serveis de neteja a **Clece** (filial del grup **ACS**) que ha permès un estalvi de 50 milions (de pessetes), però que no hi ha cap mena de dubte que aquesta rebaixa no és gratuïta i que revertirà en les condicions de treball (més precarietat) i podria implicar alguna concessió futura cap aquest grup en alguna promoció d'obra o bé en alguna altra externalització de serveis.

En aquest apunt, **Miquel Torner**, exemplifica el cas de l'**Hospital de Mataró**, en què el presumpte estalvi de l'externalització a la llarga comporta càrregues indirectes i recàrrecs ulteriors en la prestació dels serveis.

Equipaments educatius

Carme Polvillo, membre de la **CUP**, va exposar la situació relativa a escoles bressol (0-3 anys) i d'infantil i primària (3-12 anys). Actualment, hi ha 6 escoles bressol i n'hi ha 2 en construcció i 2 de planificades. Formalment, el president de l'**Institut Municipal d'Educació**, **Josep Comas** (ICV), diu que cobreix les necessitats actuals i eixugarà part del dèficit existent, però no ha previst que d'aquí 5 anys el problema tornarà a ser tant o més greu davant del fort creixement demogràfic.

Hi ha 26 centres d'infantil i primària i 7 de programats, però la situació actual de saturació és conseqüència del dèficit dels darrers 10 anys quan es van obrir el barris de nova construcció (en època de **Salvador Milà**) de la **Via Europa**, **Cal Collut**, **Camí de la Serra** i **Figuera Major**. Producte d'aquesta situació, s'han hagut d'habilitar barracons al parc central (escola **Antonio**

Debat sobre espais públics i equipaments a l'equipament civíc del carrer València de Cerdanyola

Machado), que continuaran en ús durant força temps, mentre es reajusta el mapa escolar. La principal recriminació que cal fer a l'Ajuntament en aquest àmbit és que no ha previst amb prou antelació la reserva de sòl per tal que la Generalitat edificués les noves escoles. I dins d'aquest capítol, que també afecta a les zones verdes, centres cívics i d'assistència sanitària, hi ha la dinàmica de permutues de terrenys que estan permetent tripijocs com el de la nova escola Anxaneta. Aquesta escola, inicialment, havia

de construir-se al solar industrial del carrer Floridablanca, que després d'ésser requalificat l'Ajuntament va repensar-s'ho i va optar per ubicar-hi pisos i entaforar l'Anxaneta en el solar minúcul de l'antiga caserna de la **Guàrdia Civil**.

Cap dels nous equipaments educatius i moltes de les zones verdes (situades en rotondes pel trànsit de cotxes) té un entorn acollidor la qual cosa afecta la qualitat de l'educació dels infants i de vida de la ciutadania en general.

Manca de previsió

Com a conclusió, es confirma que l'Ajuntament no planifica a mig i llarg plaç, la qual cosa obliga a actuacions precipitades i econòmicament costoses. Per exemple, els nous espais públics no estan adaptats per acollir fires o actes, i això implica una despesa addicional (de milers d'euros) en tarimes, envelats, generadors de llum, etc.

L'Ajuntament ja fa projeccions de població que ronden els 140 -150 mil habitants i per tant això els hauria de forçar a planificar els equipaments sanitaris, igual que els educatius, socials i zones verdes amb una previsió de 25 anys vista. La immediatesa i la política d'intercanvis

de terrenys s'està aplicant per cobrir les necessitats actuals a costa dels serveis que necessitaran les noves àrees de creixement com ara **El Rengle**. Per tant, ens trobem amb una política de pedaços que no augura res de bo en un futur immediat.

Deslocalització dels equipaments

Els equipaments culturals i esportius estan sent objecte d'una forta pressió especulativa que pretén desplaçar-los a l'extraradi (amb les implicacions que això té per a la mobilitat). Tenim els casos flagrants del camp de futbol del Mataró i del **Palau d'Esports Josem Mora** i del camp de futbol de **Cerdanyola** (que està servit d'excusa per imposar l'edificació de pisos –amb una torre de 14 plantes– al sector del Sorrall). A més a més, ens trobem amb una tendència acusada a compartimentar els equipaments (gent gran, joves, dones...), la qual cosa no permet un aprofitament òptim dels espais i impedeix que hi hagi punts de trobada i d'intercanvi ciutadà i intergeneracional.

Conclusions:

- > Es constata que davant del creixement demogràfic promogut per l'Ajuntament no s'ha planificat la cobertura de les necessitats d'equipaments educatius, de lleure, esport i cultura.
- > Els equipaments existents o en construcció tot just cobriran les necessitats immediates.
- > S'està ocupant espais en els sectors perifèrics o de nova construcció per cobrir les necessitats d'equipaments, sense preveure que aquests sectors en creixement també tindran necessitats a cobrir.
- > L'Ajuntament practica una política de privatització dels serveis públics i de la gestió dels equipaments mitjançant les externalitzacions.

MOBILITAT SOSTENIBLE AL MARESME

Resum de la sessió de dissabte 18 de novembre, celebrada al Pati del Cafè Nou i dedicada a la mobilitat sostenible al Maresme, amb l'aportació de Pere Boix.

Pere Boix, membre de la **Coordinadora de Defensa de la Serra Marina**, ha explicat l'existència de la **Xarxa Maresme**, que uneix col·lectius de tota la comarca i que donà màxima prioritat al tema de la mobilitat. L'orografia comarcal condiona les infraestructures, atès que ens trobem amb una estreta llenca de plana entre la serralada litoral i el mar molt urbanitzada i saturada. El model urbanístic desenvolupat al Maresme ha estat i segueix sent molt agressiu, aquest creixement desordenat ha afavorit l'ús exclusiu del cotxe particular.

*Pere Boix
membre de Codesema*

Tenim una xarxa viària dual i insuficient: autopista (carretera per rics i que sovint també es col·lapsa) i una nacional col·lapsada que parteix molts municipis.

El transport públic és insuficient i no funciona prou bé. El tren segueix el traçat originari ideat per **Miquel Biada**, però manquen connexions amb el Vallès Oriental i la comunicació amb Girona és més difícil que anys enrere perquè requereix un transbordament a Maçanet de la Selva de molta estona d'espera.

D'altra banda, s'han agreujat les dificultats per moure's a peu o en bicicleta, sobretot perquè la xarxa de camins tradicionals ha estat destruïda.

El **Pla d'Infraestructures de Catalunya**, aprovat pel primer govern tripartit, pretén afegir carrils laterals a l'autopista C-32, la qual cosa suposa un reconeixement de la manca de voluntat d'abordar el problema de fons: més carreteres no solucionaran el col·lapse existent, alhora que això es contradiu amb els principis rectors del **Protocol de Kyoto**.

Alternatives des de la Xarxa Maresme

Estan condensades en dos manifestos en què es remarca la idea que la mobilitat està estretament lligada a l'urbanisme. En aquest sentit s'exposa que la comarca té un límit, que no pot ser que l'ordenació urbanística es faci compartimentada des de cada municipi; per, tant es

reclama una visió global, que hauria de sorgir d'una autoritat supramunicipal disposada a ordenar l'actual desgavell.

L'aposta de futur és la promoció del transport públic, atès que es més barat, accessible i competitiu que el cotxe particular. Les propostes desglossades són:

- Recuperar els camins tradicionals i crear carrils bicis.
- Carrils bus a l'autopista
- Busos i trens nocturns
- Intermodalitat i aparcaments a les estacions
- Alliberar el peatge de l'autopista i estudiar la possibilitat d'implantar un peatge públic selectiu a mode d'ecotaxa que reverteixi en el transport públic.
- Tren orbital que connecti amb el Vallès.
- Trens directes a Girona.

Cobriments de la línia de tren?

En el debat es va parlar, abastament, del servei de ferrocarril que actualment explota la companyia **RENFE** i que es va considerar oportú reclamar-ne el traspàs atès que la proximitat en la gestió, en principi (tot i aquí no es pot obviar el debat del finançament), sempre afavoreix l'usuari.

Pel que fa a l'hipotètic cobriment del tren al seu pas per Mataró i al trasllat de la línia de la costa a l'interior, la **Xarxa Maresme** discrepa que s'hagi de malbaratar diners en unes obres faraòniques i aposta per mantenir la línia actual i construir-ne una altra que vagi paral·lela a l'autopista i que doni servei a tots els pobles de dalt del baix Maresme fins a Mataró o Arenys de Munt.

Debat al Pati del Cafè Nou sobre mobilitat

Conclusions:

- > El col·lapse de la mobilitat està estretament lligat al model de creixement urbanístic.
- > L'aposta de futur passa per promoure les xarxes de transport públic i per limitar el creixement urbanístic-residencial.
- > El manifest "Per una mobilitat sostenible al Maresme", elaborat per Xarxa Maresme, és un punt de referència per a una política de mobilitat alternativa

ELS RESIDUS I LA INCINERADORA: NEGOCI I REALITAT

Resum de la sessió de dissabte 18 de novembre, celebrada al Pati del Cafè Nou, per avaluar l'impacte de la incineradora i les alternatives a la gestió dels residus. Aportacions de **Jordi Colomer** i **Òscar Pérez**.

El segon debat de dissabte ha estat sobre el sempre interessant problema dels residus. **Jordi Colomer**, tècnic ambiental, responsable de l'informe crític sobre l'impacte real de la incineradora de Mataró explicà que els estudis que fins ara s'han fet generen més dubte que certeses. La incineradora funciona des de novembre de 1994. En els tres primers estudis (des del 1995 al 1998) es detectà un increment notori de dioxines en sang en la població exposada i els nivells d'emanacions superaven 18 cops els límits fixats per les directives europees. A més a més, cal destacar que no es varen prendre mostres prèvies a la posada en funcionament de la incineradora, ja que les primeres mostres en sang daten de juny de 1995. Si bé és cert que la implantació dels filtres (l'any 1999) va reduir sensiblement l'impacte, aquest segueix existint i afecta la salut ciutadana. Els estudis oficials, però, sembla que vulguin negar aquesta evidència. Des de 1999 el **Consorci de Tractament de Residus del Maresme** encarrega les monitoritzacions al **Consorti Sanitari del Maresme** (Hospital de Mataró), la qual cosa suposa la inexistència d'informes independents, perquè ambdós organismes estan presidits per la mateixa persona: sr. **Joan Antoni Baron** (Alcalde de Mataró).

Jordi Colomer
tècnic ambiental

Segons **Colomer**, actualment, el problema rau que les monitoritzacions sobre l'afectació de la incineradora no busquen allà on cal buscar. Per exemple: no es fan anàlisis en la llet materna o en els greixos, no es miren els nivells de càncer respecte a altres poblacions. D'altra banda es fa un seguiment pèssim dels pacients de les mostres epidemiològiques i es pren la població d'Arenys de Mar com si no fos una població que també està directament afectada per la incineradora..

Debat al Pati del Cafè Nou
sobre la incineradora
i el residu mínim com a
alternativa

Finalment, destacà que la incineradora no només és un problema per a la salut sinó que és

una part del problema en la gestió sostenible dels residus, atès que competeix amb la recollida selectiva. La planta de tractament mecànic biològic que s'instal·larà al costat de la incineradora, a semblança dels ecoparcs de Barcelona, té com a finalitat preparar els residus per ser cremats a la incineradora, tot i que prèviament –per complir la normativa de residus- es realitzi un procés anecdòtic de “valorització energètica”. Per tant, és evident que aquest sistema desincentivarà la recollida selectiva i la corresponsabilització ciutadana. Tant la incineració com la metanització (planta de Granollers) són processos costosos i que requereixen una forta inversió tecnològica que reverteix en les transnacionals i, a més a més, deixa en l'aire la sospita d'un possible finançament irregular de partits polítics i municipis.

El residu mínim com a alternativa

Òscar Pérez, membre del **Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius** –adherit a la **Federació d'Ecologistes de Catalunya**–, va reforçar la idea que la incineradora és una planta finalista (d'eliminació de residus, igual que un abocador), però no pas una planta de “valorització d'energia” com pretenen algunes administracions.

Óscar Pérez
membre del Ceba

El 2005, a tot Catalunya es van produir 4,5 milions de tones de residus municipals. El 80 % dels residus anaren a parar a abocadors o incineradores. Al Maresme 230.000, de les quals 170.000 anaren a parar a la incineradora de Mataró.

D'altra banda, cada cop generem més residus (+45% en l'última dècada, quan l'increment demogràfic no ha arribat més enllà d'un 15%). Aquestes dades demostren que no s'està desplegant la recollida selectiva amb l'excusa de “no empenyar el ciutadà”, per tant s'està incomplint la llei reguladora de residus.

El problema més greu dins dels residus és el dels envasos. La llei d'envasos (aprovada en època del PP) ha permès a la indústria envasadora desprendre's de la responsabilitat dels residus que genera, mitjançant el pagament d'una taxa als consorcis municipals en funció de la quantitat que recullen. La trampa rau en el fet que només es recull de l'ordre del 30% del total, la qual cosa permet als envasadors un estalvi (frau) del 70%.

Des del **CEPA** reclamen polítiques destinades a promoure la consciència i la responsabilitat ciutadana per tal de tibar la corda i obligar a la indústria a corregir l'actual situació.

El residu mínim pot ser un sistema útil que corresponsabilitza l'administració i el ciutadà – que ja funciona amb èxit a Molins de Rei, Pallejà, Castellbisbal o El Papiol– perquè: redueix residus, prioritza la separació en origen de la brossa orgànica, fa una recollida selectiva del 100% (plantes de triatge i compostatge), és un model clar pel ciutadà (4 contenidors -paper,

vidre, orgànic i inorgànic- o bé porta a porta). El residu mínim té com a finalitat: 100% de recollida selectiva, prioritització de la fracció orgànica, 100% de selecció d'envasos, minimització de costos, i un resultat d'entre el 50-70% de recuperació efectiva en comptes del percentatge del model estàndard de Mataró (inferior al 30%).

Mataró no només no fa els deures sinó que els defuig. El nivell de recuperació de residu per habitant i dia a Mataró és de 30 grams, mentre que a poblacions com Arenys de Munt, Argentona o Vilassar de Mar, on s'han implantat sistemes de recuperació efectius com el porta a porta s'arriba a la xifra de 300 grams per habitant/dia. Tot plegat posa en qüestió l'actual política municipal de residus i la feina que caldrà fer per desenvolupar una alternativa, que aparqui el negoci i s'implanti a partir de la participació, la implicació ciutadana i la informació permanent de l'Administració.

Conclusions:

- > Cap estudi ha pogut desmentir que la incineradora no comporti un risc per a la salut de la ciutadania. Ara, cal determinar amb exactitud i amb estudis independents, el grau d'afectació en la salut.
- > La incineració es contradiu amb la recollida selectiva que es pretén implantar a Mataró.
- > L'alternativa més viable és el residu mínim, que necessita una forta conscienciació ciutadana, però garanteix un alt nivell de recuperació i minimitza els residus.

MODEL DE CIUTAT

Resum de les aportacions fetes per **Agàpit Borràs** en la sessió dedicada al model de ciutat, celebrada el 18 de novembre al Pati del Cafè Nou.

El debat global de model de ciutat només pogué comptar amb la presència de l'urbanista **Agàpit Borràs**, ja que en **Pep Riera** no hi va poder participar per motius de salut. L'arquitecte Borràs va introduir la seva exposició afirmant que quan l'esquerra arriba al poder la societat civil es desmobilitza i a més a més no accepta cap crítica que vingui de la mateixa esquerra. Tot seguit, **Borràs** desglossà els següents punts:

Agàpit Borràs
arquitecte i urbanista

- El **Pla Territorial General** dels anys 90 està desplegant plans territorials, que al seu torn han d'enllaçar amb plans parcials i plans directors. Actualment al Maresme existeix una gran dificultat per implicar la societat civil en aquest procés.
- El **Consell Comarcal** està elaborant el **Pla Estratègic del Maresme** (baix, central i alt), que segons el seu parer hauria de seguir l'exemple de l'Alt Penedès on el sector del vi i els ecologistes estan parlant de qüestions com l'organització territorial: polaritats, paisatge, plus values, etc. Això no està passant al Maresme, on el debat –conduït per tècnics– defuig la planificació territorial i la definició racional d'un sistema de municipis.
- A Mataró la planificació territorial limitada a l'actual terme municipal és aberrant. El govern de **Baron** ja parla d'assolir els 150.000 habitants la qual cosa implica un model de creixement que externalitzi dels serveis bàsics (zones verdes, parcs...). Per tant, això trenca el sistema dels tres terços (urbà-forestal i agrícola). En canvi, si s'adoptés un model de creixement centrat en la internalització dels serveis és obvi que això repercutiria en una moderació del mateix creixement.
- Destaca, com a fet negatiu, que el sòl és un valor refugi. Això explica que un 50% dels nous habitatges estiguin destinats a invertir i no a cobrir necessitats. La qual cosa ens obliga a denunciar l'estructura econòmica que ho fa possible. Reclama un sistema més intervencionista, similar al que ja apliquen altres països europeus, amb les lleis de tempteig i retracte.
- Cal denunciar la fragmentació municipal vigent que impedeix dur a terme polítiques racionals d'ordenació del territori. Esmenta països com França, Alemanya o Holanda on es promou la concentració i les mancomunitats de municipis. Cal anar cap a un sistema urbà, de polaritats i ordenat per un pla estratègic comarcal, que ens permeti racionalitzar el territori d'acord amb els paràmetres europeus.

- En referència a la cohesió social, de la qual la llei d'urbanisme en parla, destaca el fet que Mataró està reproduint acceleradament les pautes de segregació socials en el territori. Proposa que l'Ajuntament assigni partides fixes per comprar pisos en els barris en perill de degradació i barregi població, alhora cal introduir usos de ciutat en aquests barris.

- Pel que fa al teixit industrial es mostra escèptic, en tant que els motors econòmics de la ciutat són les promotores immobiliàries i els concessionaris de cotxes. Per això, reclama sumar esforços entre tots els municipis del voltant, i, per exemple, projectes de futur com el Tècnocampus no poden ser concebuts unilateralment des de Mataró i al marge de les realitats més properes.

En el debat, **Jesús Nieto**, de l'associació de veïns del **Centre**, va explicar que el govern de Mataró es mou sota els paràmetres de la competència entre ciutats la qual cosa ha facilitat que

el tripartit de Mataró s'hagi carregat el sistema dels tres terços (previst al **Pla General de 1996**), amb l'aparició de "pastilles" com **El Rengle- Iveco-Pegaso**. Ho atribueix a l'absència d'un projecte global, que està propiciant un desenvolupament polític per "peces". A més a més destaca que plana una seriosa amenaça als sectors agrícola (**Cinc Sènies**) i forestal (**els Turons**).

Per la seva banda, **Miquel Torner**, de l'associació de veïns de **Rocafonda**, va destacar que els espais verds i equipaments

del barri han estat conquestes del moviment veïnal, i no pas espais planificats des de l'Ajuntament. Va concretar-ho amb els exemples "històrics" del Centre Cívic i l'escola bressol de **Can Noè** i el recent cas de la **Llar Cabanellas**.

En general es destacà la manca de previsió del govern municipal per atendre les necessitats d'equipaments i veus com **Antonio Ruiz**, de l'associació de veïns de **Cerdanyola**, reclamaren una mobilització ciutadana per exigir un finançament just que no faci dependre l'Ajuntament de l'especulació.

Conclusions:

- > Cal planificar i ordenar el territori superant la fragmentació municipal existent.
- > Promoure la intervenció dels poders públics, per garantir l'equilibri territorial (urbà-forestal-agrícola) i la cohesió social.

Debat al Pati del Cafè Nou sobre el model de ciutat

Des de la Candidatura d'Unitat Popular de Mataró (CUP Mataró)
volem agrair les seves aportacions als principals ponents de les Jornades:

Enric Castellà, Jordi Mas, Oriol Bota, Gener Salicrú

Jordi Canal, Carme Polvillo, Pere Boix

Jordi Colomer, Òscar Pérez

Agàpit Borràs, Jesús Nieto, Miquel Torner, Antonio Ruiz...

...així com a totes les persones que han assistit als diferents actes,
especialment aquelles que han fet aportacions en els debats.

També volem agrair molt sincerament la col·laboració de les entitats
que han facilitat espais per a la realització de les Jornades:

Ajuntament de Mataró pel Centre Cívic de Rocafonda

i per l'equipament Cívic del carrer València

Associació de Veïns de Mataró Centre per la Casa de la Palmera

Comissió de treball COPP de la Unió de Cooperadors pel Pati del Cafè Nou.

www.mataro.cup.cat

el creixement té un límit
i ja l'estem superant

